

การเกิดประชาคมอาเซียนกับ การศึกษาของประเทศไทย (๘)

จากฉบับที่แล้ว ‘อนุสารอุดมศึกษา’ ได้สรุปโครงการ/กิจกรรม ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของอุดมศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นการนำร่อง เป็นต้นแบบให้กับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด/ในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา นำไปต่อยอดและขยายวงกว้างต่อไปยังประชาคมอุดมศึกษาทุกกลุ่ม เพื่อเตรียมความพร้อมในทุกมิติ ทั้งการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียน การส่งเสริมการเรียนรู้ วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน

‘อนุสารอุดมศึกษา’ ฉบับนี้ ขอนำตัวอย่างการดำเนินกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบต่างๆ ทั้งการจัดตั้งศูนย์เพื่อการศึกษากับอาเซียน การแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในด้านภาษา การเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน ตลอดจนการจัดประชุม สัมมนา และนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน

การจัดตั้งศูนย์เพื่อการศึกษากับอาเซียน

เพื่อให้คณาจารย์ และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนนิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป มีแหล่งข้อมูลที่รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ตลอดจนข้อมูลที่เชื่อมโยงกับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และค้นคว้า สำหรับให้คนไทยเตรียมพร้อมเมื่อประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๔ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เพื่อการศึกษากับอาเซียน อาทิ

ศูนย์อาเซียนศึกษา เป็นศูนย์ที่คณะบุคคลและคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกันก่อตั้งขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวมของการวิจัยเกี่ยวกับอาเซียน ฝึกอบรมความรู้ จัดทำสิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ อาทิ หนังสือ ข่าวสารนิตยสาร รายงานการวิจัย จดหมายข่าว และวารสาร เป็นต้น รวมถึงการจัดประชุมสัมมนา และอภิปรายในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับอาเซียน โดยมีหน้าที่รวบรวมแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งเรื่องเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ศิลปะและวัฒนธรรม ผู้สนใจสามารถเข้ามาหาแหล่งข้อมูลได้ที่ศูนย์อาเซียนศึกษาได้ ซึ่งขณะนี้มหาวิทยาลัยกำลังเริ่มดำเนินการ

ศูนย์ประชาคมอาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีพันธกิจหลัก คือ ศึกษาวิจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง ๑๐ ประเทศ เน้นแนวคิดการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่าง และเป็นภูมิภาคแห่งสันติภาพ ความมั่นคง ฝึกอบรมให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเป็นประชาคมอาเซียน ให้บริการวิชาการด้านการเป็นประชาคมอาเซียน จัดทำสิ่งพิมพ์จดหมายข่าว และเว็บไซต์เผยแพร่ รวมถึงการจัดอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ให้กับผู้สนใจทั่วไป

ASEAN Education Hub ซึ่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้แบ่งการดำเนินการเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่หนึ่ง จัด ASEAN workshops และนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในภาคเหนือเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทย และความสำคัญของการเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้

ระยะที่สอง พัฒนาศักยภาพและทักษะด้านการสอนและความรู้ทั่วไปของอาจารย์ เพื่อนำไปสู่การสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ ของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพราะเมื่อเกิดประชาคมอาเซียนขึ้น หมายถึงตลาดงานจะเปิดกว้างสำหรับประชากรของอาเซียนทุกประเทศ

ระยะที่สาม คือ การจัดโครงการฝึกอบรมหรือการพัฒนาศักยภาพให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม พม่า และลาว เป็นต้น

จากการอ้างถึงการจัดตั้งศูนย์ข้างต้นเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่สถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้บุคลากรของสถาบัน ตลอดจนประชาชน มีการศึกษา การเรียนรู้ ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ดังกล่าว ซึ่งขณะนี้ ‘อนุสารอุดมศึกษา’ คาดว่าน่าจะมีสถาบันอุดมศึกษาอีกหลายแห่งที่กำลังดำเนินการกิจกรรมจัดตั้งศูนย์เพื่อการศึกษากับอาเซียนในรูปแบบต่างๆ

การแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาอาเซียน

เพื่อให้อาเซียนเป็นอาเซียนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะเรื่องการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้มีการดำเนินการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษา ร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน ตามโครงการและข้อตกลงความร่วมมือต่างๆ อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่เข้าร่วมโครงการนำร่องการแลกเปลี่ยนนักศึกษามาลาเซีย-อินโดนีเซีย-ไทย เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขยายเครือข่ายโครงการแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกัน และส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบุคลากรในภูมิภาคให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเอื้อต่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งในอนาคต

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง อาทิ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยรังสิต ได้สนับสนุนให้นักศึกษาร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไทยและอาเซียน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาไทยให้พร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียนและมีประสบการณ์ในต่างประเทศ ตลอดจนใช้การศึกษาเป็นตัวนำสู่การกระชับความสัมพันธ์และการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ยังมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษากับประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศอื่นๆ ตามข้อตกลงความร่วมมือต่างๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย กับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศอีกด้วย

การเปิดหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นกลไกที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากิจกรรมในรูปแบบอื่น เนื่องจากเป้าหมาย ๒ ใน ๕ ข้อ ของยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.๒๕๕๔ ระบุว่า (๑) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยอยู่ในระดับที่ทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกอาเซียนและ (๒) สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ.๒๕๕๔ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญและเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อเป็นกลไกในการเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาและบัณฑิตไทย เนื่องจากภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาในการทำงาน (Working Language) ของประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอื่นๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ภาษาบาฮาซาของอินโดนีเซีย

นอกจากการเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียน อาทิ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับลุ่มน้ำโขง โดยมีการใช้ภาษาถิ่นในการเรียนการสอน ซึ่งขณะนี้ มีหลักสูตรและผลงานวิจัยที่เอื้อและเป็นประโยชน์ต่อประชาคมอาเซียนและลุ่มน้ำโขง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และมีการวิจัยและร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์เตรียมพร้อมในการแข่งขันในเวทีอาเซียน มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรเพื่อให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม และความต้องการของตลาดแรงงานที่มีความต้องการคุณสมบัติของบัณฑิตมากขึ้นเพื่อให้มีความรู้และความสามารถเทียบเท่าในระดับอาเซียนจึงได้ริเริ่มให้เพิ่ม ‘รายวิชากฎหมายประชาคมอาเซียน (LA460)’ เป็นอีกหนึ่งในวิชาเลือกเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในมุมมองของกฎหมายเป็นหลัก มีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ภายใต้บริบทของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของวิชากฎหมายประชาคมอาเซียน

จัดประชุม สัมมนา นิทรรศการให้ความรู้

การจัดประชุม สัมมนา และนิทรรศการให้ความรู้ เป็นกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจถึงการเตรียมการอุดมศึกษาไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยผ่านการเสวนา การอภิปรายในหัวข้อต่างๆ โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับอาเซียน มาให้ความรู้ อาทิ นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ เลขาธิการสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้แทนจากกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนจากกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

กิจกรรมข้างต้นเป็นเพียงกลไกหนึ่งของภาคส่วนการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา ที่ดำเนินบทบาทในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา นิสิต นักศึกษา บัณฑิต และประชาชนทั่วไป ให้เข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงประเทศในอนาคต หลังจากการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน เพื่อคนไทยจะได้มีการปรับตัวให้สามารถมีวิถีในการดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกของประชาคมอาเซียน ภายใต้บริบทของประเทศไทย อย่างมีความสุขต่อไป

